

قانون اصول محاکمات حقوقی

بطوریکه اشاره شد اقرار قویترین دلیلی است که برای اثبات دعوا از آن استفاده میشود و علمی که از اقرار حاصل میشود تغییر ناپذیر است مگر اینکه معلوم شود اقرار بِنفع مقرر بوده و در اینصورت حکم ادعای خواهان داشت و همچنین وقتی ثابت شود که نفع اقرار کننده مقضی با اقرار بضرر خود بوده مثل اقرار معاس و ورشکسته بضرر خود که نتیجه بضرر دیان تمام شود.

اقرار ممکن است صریح باشد یا ضمنی اقرار صریح آنست که کتبا یا شفاهاً با صراحت در قبول ادعای طرف بعمل آمده باشد.

ولی اقرار ضمنی آنست که صراحت نسبت با ادعای طرف نداشته ولی از مجموعه اظهارات و دلائل تصدیق به دعوی طرف استنباط شود و در اینصورت اقرار ضمنی بایستی طوری باشد که برای محکمه بتواند علم حاصل کند و اظهارات قابل تردید بمنزله اقرار ضمنی محسوب نمیشود.

اقرار ممکن است نسبت به تمام یا قسمتی از ادعای باشد بدیهی است که بهمان نسبت شامل دعوا شده و قابل استفاده خواهد بود.

دلائل کتبی

دلائل کتبی عبارت است از اسناد رسمی و اسناد عادی.

ماده ۱۷۵ قانون آزمایش اسناد راجع به معاملات و تعهدات را بدورسته تقسیم میکند.

اسناد رسمی و اسناد عادی و ماده بعد از آن اسناد رسمی را بقرار ذیل معرفی میکنند.

۱- اسنادیکه در اداره ثبت اسناد بطوریکه قانون معین کرده ثبت یا تصدیق شده باشد.

۲- تسجیلات و تصدیقات محاضر شرعیکه مراجع عدلیه اند در امور راجعه بانها.

۳- تصدیقات محاکم عدلیه و ادارات دولتی در حدود صلاحیت آنها.

ماده ۱۲۸۷ قانون مدنی که مؤخر بر ماده فوق تصویب شده است اسناد رسمی را بطریق ذیل تعریف میکند:

(اسنادی که در اداره ثبت اسناد و املاک و یا دفاتر اسناد رسمی یا در نزد سایر مأمورین رسمی در حدود صلاحیت آنها و برطبق مقررات قانونی تنظیم شده باشند رسمی است)

بطورکای مشاهده میکنیم که برطبق تعریف اخیر

اسناد رسمی عبارت از اسنادی هستند که در نزد مأمورین صلاحیتدار دولتی و در حدود صلاحیت آنها تنظیم شده باشد بطورکای تعیین صلاحیت اداره یا شخصیکه در نزد او سند

تنظیم شده امر مهم و مؤثری میباشد زیرا در صورتیکه سند بوسیله مأمورین دولتی غیر صالح تنظیم شود آن سند

رسمی شناخته نشده و اگر دارای مهر و امضاء منسوب الیه باشد فقط سند عادی شناخته خواهد شد مثلاً اگر یکی

از اوراقیکه در دفاتر اسناد رسمی بایستی تنظیم شود (صلحنامه) در نزد مأمورین یکی از ادارات دولتی مثلاً

مزبور و یا نماینده قونسولی یا سیاسی آن کشور در ایران تصدیق کرده باشد که سند موافق قوانین محلی خود تنظیم یافته و هرگاه این تصدیق بوسیله نماینده سیاسی یا قونسولی خارجه در ایران بعمل آمده باشد قبول شدن سند در محاکم ایران متوقف بر این است که وزارت خارجه و یا در خارج از طهران حکام ایالات و ولایات امضاء آن نماینده خارجه را تصدیق کرده باشند.

فرق مهمی که بین اسناد رسمی و اسناد عادی بوده و کاملاً قابل دقت و توجه است مسئله تاریخ آنهاست باین معنی که تاریخ اسناد رسمی بر علیه کلیه اشخاص اعم از اینکه در تنظیم آن مداخله کرده و یا نکرده باشند معتبر است ولی تاریخ اسناد عادی فقط نسبت با اشخاصی که در تنظیم آن شرکت داشته اند معتبر بوده و نسبت با اشخاص خارج قابل ترتیب اثر نیست باین معنی که میتواند تاریخ سند عادی را تردید و یا تکذیب کنند علت فرقی که بین تواریخ اسناد رسمی و اسناد عادی گذاشته شده این است که در تنظیم اسناد دسته اول علاوه بر طرفین آن سند مامورین صلاحیت دار دولتی دخالت داشته در صورتیکه اسناد عادی بوسیله طرفین آن و یا اشخاص عادی تنظیم یافته و از طرف دوایر صالحه دخالتی در تنظیم آن نمیشود و بهمین مناسبت سوابق آن برعکس اسناد دسته اول بر حسب ترتیب در دفاتر و اوراقی بایگانی نمیشود.

دفاتر تجاری

دفاتر تجاری از جمله اسناد عادی محسوب شده و در دعاوی بین تجار و در صورتیکه دعوا از محاسبات و مطالبات تجاری حاصل شده باشد دلیل محسوب میشود مشروط بر اینکه دفاتر مزبور مطابق قانون تجارت تنظیم یافته باشد دفاتر تجار بر علیه غیر تاجر سندیت نداشته و ممکن است جزء قراین و امارات قبول شود ولی اگر کسی بدفتر تاجر استناد کرد نمیتواند آنچه را که به نفع اوست قبول و آنچه را که بر ضررش باشد رد نماید مگر آنکه بی اعتباری قسمت اخیر را ثابت کند.

مامور ثبت احوال تنظیم شود آن سند سند رسمی نخواهد بود و بالعکس اگر اسنادی که در اداره ثبت احوال بایستی تنظیم شود در اداره مالیه یا یکی از دفاتر اسناد رسمی تنظیم گردد آن سند نیز رسمی نخواهد بود.

اسناد عادی در دو موقع اعتبار اسناد رسمیرا دارا خواهد شد.

۱- طرفیکه سند بر علیه او اقامه شده صدور آنرا از منتسب الیه تصدیق نماید.

۲- در صورتیکه در محکمه ثابت شود که سند مزبور را طرفیکه تکذیب کرده است در حقیقت مهر و یا امضاء کرده است.

در مقابل اسناد رسمی و همچنین اسنادی که اعتبار اسناد رسمیرا بخود گرفته اند بهیچوجه دفاعی مسموع نیست مگر ادعاء جعلیت یا آنکه طرف ثابت کند که اسناد مزبور بجهتی از جهات قانونی از اعتبار افتاده است.

اظهار شك و تردید نسبت با اسناد عادی جایز بوده و این اظهار فقط از طرف اشخاص خارجی قابل قبول است و نسبت به کسیکه سند باو منسوب است فقط انکار و یا ادعاء جعلیت مسموع خواهد بود.

اسنادی که در داخله کشور تنظیم میشوند بشرح فوق بوده و محاکم ایران نسبت با اسناد تنظیم شده در خارجه همان درجه اهمیت و اعتبار را قائل خواهند بود که آن سند در آن مملکت دارا است مشروط بر اینکه:

اولا- اسناد مزبور بهمتی از علل قانونی از درجه اعتبار نیفتاده باشد.

ثانیا مفاد آنها مخالف با قوانین مربوط بنظام عمومی و اخلاق حسنه ایران نباشد.

ثالثا کشوری که سند در آنجا تنظیم شده اسناد تنظیم شده در ایران را معتبر بشناسند.

رابعا نماینده سیاسی یا قونسولی ایران در کشور